

the Merciful One save us. About this it is said, “One who guards his mouth and his tongue guards his soul from troubles.”

(Proverbs 21:23)

Practical Law:

Rambam, Laws of Repentance, Chapter 2

(1) It is forbidden for a person to be cruel and refuse to be appeased. Rather, one should be easily conciliated and should become angry only with undue difficulty, and when the sinner asks him to forgive, he forgives whole heartedly and willingly. Even if someone grieved him and sinned against him much, he should not avenge or bear a grudge. This is the path of the seed of Israel and their upright heart. But the Kuthites, [who are] idolators, uncircumcised of heart, are not so, as their wrath is kept forever. So it says about the Givonites, because they did not forgive and were not appeased, “And the Givonites were not of the Children of Israel.” (II Samuel 21:2) (2) If someone sins against another

person, and that person dies before he asks forgiveness of him, he brings ten people and has them stand at his grave. He says before them, I have sinned against the Lord, the God of Israel, and against this person, so-and-so, and I did such and such to him.” If he owes him money, he returns it to [that person's] heirs. If he is not aware of any heirs, he deposits it with the Court and confesses.

VAYECHI FOR WEDNESDAY

TORAH

ויחי ליום רביעי

תורה

יכין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

יב וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם מֵעַם בְּרַפְיוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יב וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם מֵעַם בְּרַפְיוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ

(12) Yosef then took them out from between his knees, and he prostrated

RASHI

רש"י

(12) **Yosef then took them out**— [Why did Yosef take them out?] After Yaakov had kissed them, Yosef took them out from between his knees, in order to position them — one on

וְעַל זֶה נֶאֱמַר (משלי כא) שׁוֹמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצְרוֹת נַפְשׁוֹ:

הלכה
הרמב"ם הלכות תשובה פרק ב

א אָסוּר לְאָדָם לִהְיוֹת אֲכוֹרֵי וְשֵׁלָא יִתְפַּיִס אֶלָּא יִהְיֶה נוֹחַ לְרִצּוֹת וְקִשָּׁה לְבַעוֹס וּבִשְׁעָה שְׁמִבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ הַחוּטָא לְמַחֹל מוֹחֵל בְּלֵב שְׁלָם וּבִנְפֹשׁ חִפְצָה אֶפִּילוּ הֵצֵר לוֹ וְחָטָא לוֹ הִרְבָּה לֹא יָקוּם וְלֹא יִשׁוּר וְזֶהוּ דְרַבָּם שֶׁל זֶרַע יִשְׂרָאֵל וְלָבָם הַנְּכוּן. אֲבָל הַכוֹתִים עוֹבְדֵי אֱלִילִים עֲרַלֵי לֵב אֵינָן כֵּן אֶלָּא עֲבַרְתָּן שְׁמוּרָה נִצַּח וְכֵן הוּא אֹמֵר עַל הַגְּבַעוֹנִים לְפִי שֵׁלָא מְחֵלוּ וְלֹא נִתְפַּיִסוּ וְהַגְּבַעוֹנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה: ב הַחוּטָא לְחִבְרֵי וּמַת חִבְרֵי קוֹדֵם שִׁבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ מַחִילָה מְבִיא עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם וּמַעֲמִידֵן עַל קְבָרוֹ וַיֹּאמֶר בְּפִנְיָהֶם חֲטָאתִי לַה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלִפְלוֹנֵי זֶה שִׁבְפָךְ וְכַף עֲשִׂיתִי לוֹ וְאִם הִיָּה חַיִּיב לוֹ מִמֹּזֶן יַחֲזִירוּ לְיוֹרְשֵׁים לֹא הִיָּה יוֹדֵעַ לוֹ יוֹרְשֵׁין יַנְיַחְנוּ בְּבֵית דִּין וְיִתְוַדָּה:

אָרְעָא: יג וּדְבַר יוֹסֵף יָת
 תְּרוּיְהוֹן יָת אֶפְרַיִם בְּיַמִּינָהּ
 מִשְׁמָאלָא דִישְׂרָאֵל וְיָת מְנַשֶּׁה
 בְּשְׂמָאלָהּ מִיַּמִּינָא דִישְׂרָאֵל
 וְקָרִיב לְוַתִּיהּ: יד וְאוֹשִׁיט
 יִשְׂרָאֵל יָת יַמִּינָהּ וְשׁוּי עַל-
 רִישָׁא דְאֶפְרַיִם וְהוּא הִצְעִיר וְאֶת-שְׂמָאלוֹ
 וְיָת שְׂמָאלָהּ עַל רִישָׁא
 דְּמְנַשֶּׁה אַחְכְּמִנּוֹן לִידוּהִי אַרְי
 מְנַשֶּׁה בּוֹכְרָא: טו וּבְרִיךְ יָת
 יוֹסֵף וְאָמַר יי דִּי פְלַחוּ אֲבֹהַּתִּי
 קְדָמוּהִי אֲבָרְהָם וְיִצְחָק יי דְּזֶן
 יָתִי מְדַאִיתְנִי עַד יוֹמָא הַדִּין:
 לְאֶפְרַיִם אֶרְצָה: יג וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת-שְׁנֵיהֶם
 אֶת-אֶפְרַיִם בְּיַמִּינוֹ מִשְׁמָאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת-
 מְנַשֶּׁה בְּשְׂמָאלוֹ מִיַּמִּין יִשְׂרָאֵל וַיִּגַּשׁ אֵלָיו:
 יד וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת-יַמִּינוֹ וַיִּשֶׁת עַל-
 רֹאשׁ אֶפְרַיִם וְהוּא הִצְעִיר וְאֶת-שְׂמָאלוֹ
 עַל-רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שִׁכַּל אֶת-יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה
 הַבְּכוֹר: טו וַיִּבְרַךְ אֶת-יוֹסֵף וַיֹּאמֶר
 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכוּ אֲבֹתַי לְפָנָיו
 אֲבָרְהָם וְיִצְחָק הָאֱלֹהִים הִרְעָה אֹתִי מֵעוֹדִי

himself with his face towards the ground. (13) Then Yosef took both of them — Ephraim on his right, thus on Yisrael's left-hand side, and Menashe on his left, thus on Yisrael's right-hand side, and he drew close to him. (14) Then Yisrael stretched out his right [hand] and placed it upon the head of Ephraim, [even though] he was the younger one; and his left [hand] was upon the head of Menashe. Now, he had cleverly [reversed] his hands thus, even though [he knew] that Menashe was the firstborn. (15) He blessed Yosef, and said: O, the God, before Whom my fathers, Avraham and Yitzchak, walked, the God Who

RASHI

his right and the other on his left, so that Yaakov would be able to lay his hands upon them and bless them (see next verse). And he prostrated himself with his face [towards the ground]— [Since

השתחוואה in Scripture always signifies the stretching out of hands and feet in prostration (see Rashi Genesis 42:6; Shevuot 16b), here, Yosef could only do so] after he stepped backwards from before Yaakov [since otherwise, there would have been no room for him to perform this gesture]. (13) Ephraim on his right, thus on Yisrael's left-hand side— For if someone approaches another person, the [first] person's right-hand side is opposite his fellow's left-hand side. Thus, [by placing Menashe on his left-hand side,] Yosef intended that his firstborn [Menashe] would therefore be positioned [on Yaakov's right-hand side] for the blessing [as the right-hand side is the more significant side]. (14) שכל את ידיו— [understood] as its translation [by Onkelos]: אַחְכְּמִנּוֹן, [i.e.,] with understanding and “wisdom (בחכמה)” he performed this hand-reversal knowingly. For although he indeed knew that Menashe was the firstborn (כי מנשה הבכור), he nevertheless did not place his right hand on him.

רש"י

מַעַם בְּרַבּוּי, פְּדִי לְיִשְׁבָּם. זֶה לְיַמִּין וְזֶה לְשְׂמָאל, לְסַמֵּךְ יָדוֹ עֲלֵיהֶם וּלְבָרְכָם: וַיִּשְׁתַּחוּ לְאֶפְרַיִם. כְּשֶׁחֹזֵר לְאַחֲרָיו מִלְּפָנֵי אָבִיו: (יג) אֶת-אֶפְרַיִם בְּיַמִּינוֹ מִשְׁמָאל יִשְׂרָאֵל. הַבָּא לְקִרְאתָ חֶבְרוֹ, יַמִּינוֹ כְּנֶגֶד שְׂמָאל חֶבְרוֹ, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא הַבְּכוֹר, מִיַּמִּין לְבָרְכָהּ: (יד) שִׁכַּל אֶת-יָדָיו. כְּתָרְגוּמוֹ: אַחְכְּמִינּוֹן, 'בְּהַשְׁכֵּל וּבְחֻכְמָה, הִשְׁכִּיל אֶת יָדָיו לְכַךְ וּמַדְעַת, כִּי יוֹדֵעַ הָיָה כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר, וְאֵף עַל פִּי כֵן לֹא שֶׁת יַמִּינוֹ עֲלָיו:

טו מִלְאָכָא דִּי פִּרְק יְתִי מִכָּל
בִּישָׂא יְבָרַךְ יְת עוֹלִימָא
וַיִּתְקַרֵּי בְהוֹן שְׁמִי וְשׁוּם
אַבְהָתִי אַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיְכַנּוּנִי
יִמָּא יִסְגּוֹן בְּגוּ בְנֵי אִנְשָׂא עַל
אַרְעָא: יז וְחִזָּא יוֹסֵף אֲרִי שׁוּי
אַבוּהִי יָד יְמִינִיה עַל רִישָׂא
דְּאַפְרַיִם וּבְאִישׁ בְּעִינֹהִי וְסַעַד
יָדָא דְּאַבוּהִי לְאַעֲדָאָה יְתָה
מַעַל רִישָׂא דְּאַפְרַיִם לְאַנְחוּתָהּ
עַל רִישָׂא דְּמִנְשֵׁה:

עַד־הַיּוֹם הַזֶּה: טו הַמְּלָאךְ הַגָּאֵל אֶתִּי
מִכָּל־רָע יְבָרַךְ אֶת־הַנְּעָרִים וַיְקַרָּא בְהֵם
שְׁמִי וְשֵׁם אָבִיתִי אַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיִּדְגּוּ לְרַב
בְּקָרֵב הָאָרֶץ: שלישי יז וַיֵּרָא יוֹסֵף כִּי־יִשִּׁית
אָבִיו יָד־יְמִינוֹ עַל־רֹאשׁ אַפְרַיִם וַיִּרַע
בְּעֵינָיו וַיִּתְמַךְ יָד־אָבִיו לְהַסִּיר אֶתָּהּ מֵעַל
רֹאשׁ־אַפְרַיִם עַל־רֹאשׁ מִנְשֵׁה:

has shepherded me from my inception until this very day — (16) May the angel, who has redeemed me from all evil, bless these lads, and may my name be called upon them, and the name of my fathers, Avraham and Yitzchak, and may they abundantly proliferate like fish, within the land. (17) When Yosef saw that his father had placed his right [hand] on Efraim's head, it displeased him. So he held up his father's hand, removing it from Efraim's head [to place it] on Menashe's head.

RASHI

(16) — [But does an angel redeem in his own right?! However, the meaning is:] The angel who was usually sent to me [by God] in my trouble. This is similar to that which is stated by the verse (Genesis 31:11,13), “Then an angel of God said to me in the dream: Yaakov! ... I am the Almighty God of Beit-eil.” (Shemot Rabbah End of Mishpatim) — [literally, “bless the lads,” namely,] Menashe and Efraim. — [i.e., may they be] like fish (דגים), [for fish are] fruitful and multiply, and the evil eye has no power over them (Bereishit Rabbah 97:3). (17) — [means] he lifted it [Yaakov's hand] from upon his son's [Efraim's] head, and supported (ויתמך) it in his own hand [with the intention of placing it on Menashe's head].

רש"י

(טו) הַמְּלָאךְ הַגָּאֵל אֶתִּי. מִלְאָךְ הַרְגִיל לְהַשְׁתַּלַּח אֵלַי בְּצָרְתִּי, בְּעִנְיַן שְׁנֵאמַר: וַיֹּאמֶר אֵלַי מִלְאָךְ הַגָּאֵל הֵיחָדִים בְּחֻלוֹם: יְעַקֵּב וְגו' אֲנֹכִי הָאֵל בֵּית אֵל: יְבָרַךְ אֶת־הַנְּעָרִים. מִנְשֵׁה וְאַפְרַיִם: וַיִּדְגּוּ. כְּדָגִים הֵלְלוּ שְׁפָרִים וְרִבִּים, וְאִין עֵין הָרַע שׁוֹלֵטת בְּהֵם: (יז) וַיִּתְמַךְ יָד־אָבִיו. הַרְיִמָּה מֵעַל רֹאשׁ בְּנוֹ וְתִמְכָּה בְּיָדוֹ:

PROPHETS I Kings 2

(טו) וְכַעַן שְׂאֵלָא קְדָא אֲנָא
שְׂאִיל מִנִּיךְ לָא תְּתִיבִין יְת
אִפִּי וְאַמְרַת לֵהּ מְלִיל:
(יז) וְאִמַר אִמְרִי כַעַן לְשִׁלְמוֹה

נְבִיאִים מַלְכִים א פִּרְק ב
טו וְעַתָּה שְׂאֵלָה אַחַת אֲנֹכִי שְׂאֵל מֵאַתָּה אֶל־תִּשְׁבֵּי
אֶת־פְּנֵי וְתֹאמַר אֵלָיו דְּבַר: יז וַיֹּאמֶר אִמְרִי־נָא
לְשִׁלְמוֹה הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא־יִשִּׁיב אֶת־פְּנֵיךְ וַיִּתֵּן־לִי

(16) And now I ask one petition of you, do not refuse me, and she said to him, Speak. (17) And he said, Say, I beg of you, to Shlomoh the king, for he will

מִלְכָּא אַרִי לֹא יִתִּיב יֵת אֶפְיֶךָ
 ויִהְיֶה לִי יֵת אֶבִישָׁג דְּמִן שׁוּנֵם
 לְאַתּוּ: (יח) וְאָמְרַת בֵּת שְׁבַע
 טַב אֲנָא אֲמַלִּיל עֲלֶיךָ קָדָם
 מִלְכָּא: (יט) וְאַתְתּ בֵּת שְׁבַע
 לְקָדָם מִלְכָּא שְׁלֹמֹה לְמַלְכָּא
 עֲמָה עַל אֲדוֹנֵיהּ וְקָם מִלְכָּא
 לְקַדְמוֹתָהּ וּסְגִיד לָהּ וַיִּתִּיב עַל
 כּוֹרְסֵיהּ וְשׁוּי כּוֹרְסָא לְאַמָּא
 דְּמִלְכָּא וַיִּתִּיבַת לִימִינָהּ:
 (כ) וְאָמְרַת שְׁאַלָּא חֲדָא זְעִירָא
 אֲנָא שְׁאַלָּא מִנְךָ לֹא תִתִּיב יֵת
 אֶפִי וְאָמַר לָהּ מִלְכָּא שְׁאִילֵי אֲמִי אַרִי לֹא אֶתִיב יֵת אֶפְיֶיךָ: (כא) וְאָמְרַת תִּתִּיב יֵת אֶבִישָׁג דְּמִן שׁוּנֵם
 לְאֲדוֹנֵיהּ אַחוּךָ לְאַתּוּ:

אֶת־אֲבִישָׁג הַשּׁוּנֵמִית לְאִשָּׁה: יֵה וְתֹאמֶר בֵּת־שְׁבַע
 טוֹב אֲנֹכִי אֲדַבֵּר עֲלֶיךָ אֶל־הַמֶּלֶךְ: יט וְתֵבֵא בֵת־
 שְׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְדַבֵּר־לוֹ עַל־אֲדוֹנֵיהּ
 וַיִּקָּם הַמֶּלֶךְ לְקִרְאתָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ לָהּ וַיֵּשֶׁב עַל־כִּסֵּאוֹ
 וַיִּשֶׂם כִּסֵּא לְאֵם הַמֶּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לִימִינוֹ: כ וְתֹאמֶר
 שְׁאַלָּה אַחַת קְטָנָה אֲנֹכִי שְׁאַלֵת מֵאַתָּה אֶל־תֵּשֶׁב
 אֶת־פְּנֵי וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ שְׁאַלֵי אֲמִי כִּי לֹא־
 אָשִׁיב אֶת־פְּנֵיךָ: כא וְתֹאמֶר יֵתֵן אֶת־אֲבִישָׁג
 הַשּׁוּנֵמִית לְאֲדוֹנֵיהּ אַחוּךָ לְאִשָּׁה:

not refuse you, that he give me Avishag the Shunemite as a wife. (18) And Bat-Sheva said, Good, I will speak for you to the king. (19) And Bat-Sheva came to King Shlomoh to speak to him for Adoniyahu. And the king rose up to meet her and bowed himself to her, and sat down on his throne, and caused a seat to be set for the king's mother, and she sat at his right hand. (20) And she said, I ask one small petition of you, do not refuse me, and the king said to her, Ask, my mother, for I will not refuse you. (21) And she said, Let Avishag the Shunemite be given to Adoniyahu, your brother, as a wife.

RASHI

רש"י

(19) **For the king's mother**— *For the mother of the dynasty, who was Ruth [who was still alive (see Baba Batra 91b)].* (יט) לְאֵם הַמֶּלֶךְ. לְאַמָּה שֶׁל מַלְכוּת הִיא רוּת:

Writings Mishlei 11

כתובים משלי פרק יא

יֵד בְּאַתְרָא דְלִית מְדַבְּרָא נִפְלַ
 עֲמָא וּפּוֹרְקָנָא יִיתִי בְּסוּגְעָה
 דְּמִלְכְּתָנּוּתָא: טו בִּישָׂא מִבְּאֵשׁ

יֵד בְּאִין תַּחְבּוּלוֹת יִפְלְעוּם וְתִשׁוּעָה בְּרַב יוֹעֵץ:
 טו רַע־יָרוּעַ כִּי־עָרַב זָר וְשֵׁנָא תִקְעִים בּוֹטָח:

(14) Without strategy the people fall, but with many counselors there is victory. (15) He who gives surety for a stranger will be broken by it, but he who hates

RASHI

רש"י

(14) **Without strategy** — *When trouble befalls Israel and they do not put their hearts to repent, the people will fall.* (15) **Will be broken by it** — *The wicked man who gave his heart as surety to idolatry will be broken.* (יד) בְּאִין תַּחְבּוּלוֹת. בְּשִׁצְרָה בָּאָה עַל יִשְׂרָאֵל וְאִין נוֹתְנִין לֵב לְעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה יִפְלַעוּם: (טו) רַע יָרוּעַ. הִרְשַׁע יִתְרוֹצֵץ אֲשֶׁר עָרַב לְבוֹ לְעַבּוּדַת גְּלוּלִים: **But he who hates hand-claspers** — *Those*

טז אֶשֶׁת־חַן תִּתְמַךְ כְּבוֹד וְעֲרִיצִים יִתְמַכּוּ־עִשָׂר:
 יז גַּמַּל נִפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד וְעֹכֵר שְׂאֵרוֹ אֲכֹזְרִי:
 יח רָשָׁע עֹשֶׂה פַעֲלַת־שָׂקֶר וְזֹרֵעַ צְדָקָה שֹׂכֵר אֲמַת־
 יט כִּן־צְדָקָה לְחַיִּים וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ:

וּדְמוּבֵד גּוֹשְׁמִיָה נְכֹזְרִיא: יח רְשִׁיעָא עֲבַד עוֹבְדָא דְשָׂקְרָא וְדוֹרֵעַ לְצְדָקְתָא קוֹשְׁטִיָה הוּא אַגְרִיָה:
 יט הֵיכְנָא מִן דְּעֲבַד צְדָקְתָא לְחַיִּי נְטִיר וְדְרַדֵּף בִּישְׁתָּא נְטִיר לְמוֹתָא:

hand-claspers [for surety] is secure. (16) A charming woman draws near to honor, but strong men draw near to riches. (17) A kind man does himself good, but a cruel one troubles his own flesh. (18) A wicked man earns illusory wages, but he who sows charity [receives] a true reward. (19) The truth of charity is for life, but one who pursues evil [leads] to his death.

RASHI

רש"י

who clasp hands [with those who entice] to follow their counsel. (16) **Draws near to honor** — The people of Israel constantly draw near to Honor the Holy One, blessed is He, and His Torah [but the "Strong men" of Edom "Draw near" to stolen riches]. (17) **Does himself good** — He does good to his kin, a kind man, but the cruel one troubles his relatives. (18) **A wicked man, etc.** —

וְשֵׁנָא תְקַעִים. תּוֹקְעִי כַּף לְלַכֵּת בְּעַצְתָּם: (טז) תִּתְמַךְ כְּבוֹד. כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל תִּקְרַב תְּמִיד לְכְבוֹד הַקָּב"ה וְתוֹרָתוֹ: (יז) גַּמַּל נִפְשׁוֹ. גּוֹמֵל טוֹבָה לְקְרוֹבֵי אִישׁ שֶׁהוּא חֲסִיד וְהָאֲכֹזְרִי הוּא עוֹכֵר אֶת קְרוֹבָיו: (יח) רָשָׁע עֹשֶׂה וְגו'. פַּעֲלָתוֹ שֶׁל רָשָׁע מְשַׁקֵּר לֹא שְׂלֵא נִתְקַדְמוֹ כְּרִצּוֹנוֹ. וְזֹרֵעַ צְדָקָה. הוּא פַּעֲלַת אֲמַת: שֹׂכֵר. לְשׁוֹן הַסּוֹכֵר אֲמַת הַמַּיִם: (יט) כִּן צְדָקָה. אֲמַתָּה שֶׁל צְדָקָה סוֹפָה לְחַיִּים:

The wage of a wicked man deceives him, for it will not endure for him as he desires. **But he who sows charity** — which is a wage of truth. שֹׂכֵר — An expression of one who chokes off [הסוכר] a canal [who is certain to find many fish]. (19) **The truth of charity** — The truth of charity is that its end is for life.

Mishnah Bava Metzia, chapter 2

משנה בבא מציעא פרק ב

(1) These [items] found belong to the finder and these others must be announced, [so that the owner may identify and claim them]. The following articles belong to the finder: If one finds scattered fruit, scattered money, [which

א אֵלוֹ מְצִיאוֹת שְׁלוֹ, וְאֵלוֹ חֵיב לְהַכְרִיז. אֵלוֹ מְצִיאוֹת שְׁלוֹ, מְצָא פְרוֹת מְפֻזְרִין, מְעוֹת מְפֻזְרוֹת, כְּרִיכוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, וְעִגּוּלֵי דְבִלָּה, כְּפָרוֹת שֶׁל נְחֹתוֹם, מְחֻרוֹזוֹת שֶׁל דָּגִים, וְחֻתִּיכוֹת שֶׁל בָּשָׂר, וְגִזֵּי צֶמֶר

cannot be identified by the loser and are thus given up by him as beyond recovery. The resignation of the loser to his loss (*viush*) renders the article public property and gives the finder the right to keep it], small sheaves in a public thoroughfare [where the traffic soon destroys any distinguishing mark by which the sheaves might be identified], round cakes of pressed figs, baker's loaves [which are uniform in appearance and cannot be identified], strings of fish, pieces of meat, bundles of wool which have been brought from the country [in a raw

רבנו עובדיה מברטנורא

א אלו מציאות. מצא פירות מפוזרים. סתמן נתיאשו הבעלים והפקרם: מעות מפוזרות. הואיל ואין להם

state, and bear no mark by which they could be identified], bundles of flax and strips of purple [long strips of wool dyed purple], and colored wool; all these belong to the finder. [The person who finds these articles need not announce them because they bear no marks by which the loser could identify them, and the finder has the right to keep them because the owner has given up the hope of recovering them]. This is the view of Rabbi Meir. Rabbi Yehudah says, Whatever has in it something unusual must be announced, as, for instance, if one finds a round [of figs]

containing a shard, or a loaf containing money. Rabbi Shimon ben Elazar says: New merchandise [which was never used by its owner and which, therefore, would not be recognizable to its owner] need not be announced. (2) And these objects must be announced: if one found fruit in a vessel [which usually has some identifying mark by which the owner may recognize it] or a vessel by itself, money in a purse [which also has an identifying mark] or a purse by itself, heaps of fruit [which are identified through their number or through the way they had been piled, or] heaps of coins, [or] three coins on top of each other [since the finder announces, I found coins, which are identified by the loser, saying There were three piled one on top of the other as a tower], bundles of sheaves in a sparsely travelled area, homemade loaves, bundles of wool from a craftsman's workshop, jars of wine or jars of oil — these must be announced. (3) If a man finds pigeons tied together [by their wings] behind a fence or wall or in the pathways through fields [since wings of birds tied together are not an uncommon way of tying birds, and, therefore, they are not an identifying mark], he must not touch them [since it is likely that someone placed them there with the intention of picking them up in a short while and by taking them, he would be depriving this fellow of his birds, since he could not return them to him, without any identifying marks]. If a person finds a

רבנו עובדיה מברטנורא

סימן ניכר, כבר איאוש איאוש והפקר הן. והיינו טעמא דכולהו: **כריכות**. עמרים קטנים: **ברה"ר**. שהכל דשין עליהם, ואפילו היה בהן סימן, נפסד: **של נחתום**. אין בהם סימן, שכולם שוים. אבל של בעל הבית יש להם סימן: **הבאות ממדינתן**. לאפוקי הבאות מבית האומן, כדקתני סיפא: **ולשונות של ארגמן**. צמר צבוע ארגמן, ומשוך כמין לשון: **מצא עיגול**. של דבלה: **אנפריא**. כלים חדשים שלא שבעתן העין ואין לבעלים בהם טביעת עין. שפעמים שמחזירים אבדה בטביעות עינא, כגון לצורבא מרבנן דלא משני בדבוריה. ואלו הכלים שידוע שאין לבעליהן בהן טביעות עין אינו חייב להכריז. והלכה כר"ש בן אלעזר. ואימתי בזמן שמצאן אחד אחד. אבל מצאן שנים שנים חייב להכריז, דמנינא הוי סימן. והמוצא מציאה בסרטיא ופלטיא גדולה בעיר שרובה נכרים, אפילו דבר שיש בו סימן אינו חייב להכריז. ובעיר שרובה ישראל, חייב להכריז: **ב בכלי**. וכלי יש בו סימן: **כמות שהוא**. ריקן: **צבורי פירות**. סימנן, מנין או מקום: **שלשה מטבעות זה על גב זה**. או יותר. והמכריז מכריז מטבעות מצאתי, וזה בא ואומר כך וכך היו והיו מונחים זה על זה: **ג אחר הגפה**. סתימת כותל של עץ או של קנים: **גדר**. של אבנים: **גוזלות מקושרין**. בכנפיהן. דכולי עלמא הכי מקטרי להו, וקשר כוזה לא הוי סימן: **לא יגע בהן**. דאמרינן הני אינש אצנעניהו ואי שקיל להו לית להו למרייהו סימנא בגווייהו הלכך לשבקיניהו עד דאתי מרייהו ושקיל להו: **מכוסה לא יגע בו**. דאין זה אבידה שיהא

הבאות ממדינתן, ואניצי פשתן, ולשונות של ארגמן, הרי אלו שלו, (דברי רבי מאיר). רבי יהודה אומר, כל שיש בו שני, חייב להכריז. כיצד. מצא עיגול ובתוכו חרס, כפר ובתוכו מעות. רבי שמעון בן אלעזר אומר, כל כלי אנפריא אינו חייב להכריז: **ב** ואלו חייב להכריז, מצא פרות בכלי או כלי כמות שהוא, מעות בפנים או כים כמות שהוא, צבורי פרות, צבורי מעות, שלשה מטבעות זה על גב זה, כריכות ברשות היחיד, וכפרות של בעל הבית, וגזי צמר הקלוחות מבית האמן, כפי זין וכדי שמן, הרי אלו חייב להכריז: **ג** מצא אחר הגפה או אחר הגדר גוזלות מקושרין, או בשבילין שבשדות, הרי זה לא יגע בהן.

vessel in a garbage pile: if covered up, he must not touch it [because the covering shows that it was placed there and since it is covered well, it is not deemed a lost item]; if uncovered, he must take it and announce it. If he finds [an article] amidst debris or in an old wall [these had cavities in which the objects could be placed], they belong to him [he may successfully claim to the owner of the wall that the item had been hidden there by the previous Ammorite dwellers]. If he finds [something] in a new wall [fronting a public thoroughfare]: if in the outer half [i.e., the part facing the street], it is his [it must have been placed there by a passerby, who had forgotten it; therefore, it belongs to the finder]; in the inner half [i.e., the part facing the house it encloses, it belongs to the owner of the house since he must have placed it there]. But if it [the house] used to be rented to others, even if he finds [articles] in the house itself, they belong to him. (4) If a man finds [an article] in a shop [which cannot be identified], it belongs to him [since any customer might have dropped it the shopkeeper has no particular claim to it; while the loser must have abandoned it, since it bears no mark of identification]. [If he found it] between the counter and the shopkeeper, [it belongs] to the shopkeeper [since customers have no access to that spot, the shopkeeper must have dropped it there]. [If he finds it] in front of a money changer, it belongs to him [the finder]; between the stool [and the table in front of the money changer, where the money was placed] and the money changer, [it belongs] to the money changer. If one buys produce from his neighbor [a produce distributor who buys from many people], or if his neighbor [a produce distributor] sends him produce and he finds money there, it is his [since it may have belonged to anyone whose produce the distributor deals with]. But if they [the coins] are tied up, he must take and announce them [the manner of tying or the number of coins can prove ownership]. (5) [The verse states regarding the return of lost items, “And do the same with his garment; and do the same with any of your brother's lost items,” (Deuteronomy 22:3) indeed,] A garment, too, was included in all these [i.e., “any of your brother's lost items”]; why then was it singled out? So that an analogy might be drawn, telling us that just as a garment is

רבנו עובדיה מברטנורא

מוזהר עליה בלא תוכל להתעלם דמשתמר הוא: מצא בגל ובכותל ישן הרי אלו שלו. מפני שיכול לומר לבעל הגל ולבעל הכותל של אמוריים שהורישו אבותינו היה ובלבד שיהיה בו חלודה רבה שניכר שמומן הרבה היה טמון שם: מחציו ולחוץ. באחד מחורי כותל הסמוכים לר"ה אם מצא מחצי עוביו של כותל ולחוץ: שלו. דאמרינן א' מבני רשות הרבים נתנו שם ושכך וחלודה שעליו מוכחת שמומן הרבה היה שם ובודאי נתיאשו הבעלים ודין זה דוקא בלשון זהב וחתיכת כסף וכיצא בזה אבל אם היה כלי ובתוכו מעות אם פי הכלי לחוץ הרי אלו שלו ואם פי הכלי לפנים הרי אלו של בעל הבית: אפי' בתוך הבית הרי אלו שלו. דלא ידע דמאן נינהו ובעליו נתיאשו: ד מצא בחנות הרי אלו שלו. בדבר שאין בו ס' מיירי דהוא דנפל מיניה מייאש שהכל נכנסים לשם: בין התיבה. שהחונני יושב לפניו ותמיד נוטל ממנה ונותן לפניו ומוכר ומעות שנותנין לו נותן בתוכה ולא נפל שום דבר אלא מיד חונני: לפני שולחני הרי אלו שלו. דאמרי מן הבאים להחליף מעות נפלו שהרי השולחן מפסיק בין שולחני למעות

מצא כלי באשפה, אם מכסה, לא יגע בו, אם מגלה, נוטל ומכריו. מצא בגל או בכותל ישן, הרי אלו שלו. מצא בכותל חדש, מחציו ולחוץ, שלו, מחציו ולפנים, של בעל הבית. אם היה משכירו לאחרים, אפלו בתוך הבית הרי אלו שלו: ד מצא בחנות, הרי אלו שלו. בין התבה ולחונני, של חונני. לפני שולחני, הרי אלו שלו. בין הפסא ולשולחני, הרי אלו לשולחני. הלוקח פרות מחברו או ששלח לו חברו פרות, ומצא בהן מעות, הרי אלו שלו. אם היו צרורין, נוטל ומכריו: ה אף השמלה היתה בכלל כל אלה. למה יצאת להקיש אליה, לומר לה, מה שמלה מיחדת שיש בה

distinguished in that it bears identifying marks and is claimed, so, too, must everything be announced, if it bears identifying marks and has claimants [thus excluding articles which the owner has abandoned through *yiush*, i.e., the resignation of the loser to his loss]. (6) Until when is he [the finder] obligated to announce it? Until his neighbors [i.e., the residents of the area where the item was found] may become aware of it; this is the opinion of Rabbi Meir. Rabbi Yehudah maintains: [He announces it where all congregate in Jerusalem until] three Festivals [have passed], plus an additional

seven days after the last Festival, allowing three days for going home [and searching if he is indeed missing such an item as announced], three days to return, and one day for announcing [that he indeed has lost such an item and give its identifying marks]. (7) If he [the claimant] states the article lost, but not its identifying marks, he must not surrender it to him. But if he is [generally known to be] a cheat, even if he states its identifying marks, it must not be given to him, because it is written, ["And it will be with you] until your brother seeks it out," (Deuteronomy 22:2) meaning, until you have verified your brother whether he is a cheat or not. Everything [i.e., any animal] which works for its keep must [be kept by the finder and] earn its keep [i.e., he works the animal to offset its food, since its owner would rather receive his own animal with whom he is familiar, rather than receive money from its sale to buy another; however the Rabbis have set different time limits for different animals that the finder does not have to care for them forever]. But [an animal] which does not work for its keep must be sold, for it is said, "You must return it to him," (ibid.) [which means,] consider how to return it to him; [for if the finder keeps it and then charges the owner with its keep, it may exceed its actual worth, and so the return will become a loss]. What happens with the money [from the sale until that time when its owner claims it]? Rabbi Tarfon says: He may use it; however, therefore, if he loses it [even through an accident], he bears responsibility for

רבנו עובדיה מברטנורא

שנמצאו ואם מן השולחן הם היה להם להמציא בינו ולכסא שהשולחן מונח עליו: הלוקח פירות מחבירו כו'. וכגון שחבירו זה תגר שלקח תבואה זו או פירות הללו מאנשים הרבה ולא ידוע דמאין נגיהו וכיון דלית בהן סימן נתייאו שובעלים אבל אם זה שמכר את הפירות לקטן הוא עצמו מן הקרקע שלו שודאי המעות שלו הן חייב להחזיר: ואם היו צרורים. הקשר או המנץ שלהם הוי סימן: ה' בכלל כל אלה. בכלל כל אבדת אחיך: ולמה יצאת. וכן תעשה לשמלתו: מה שמלה מיוחדת. שסתם שמלה יש בה סימן וכל שמלה יש לה בעלים תובעים אותה שנעשית בידי אדם ולא באת מן ההפקר: אף כל שיש לו תובעים. למעוטי מידי דמייאש ויאוש הוא דשמעוניה דאמר ויאי ליה לחסרון לחסרון כיו: ו' שכיניו. שכיני מקום שנמצאת בן האבידה שמה שלהן היא: כדי שילך כל אחר לביתו בשלשה ימים. משישמע הכרזה וידע אם אבד לו כלום ואם יראה שאבד: יחזור שלשה ויכריז יום אחד. אני אבדתי ואלו סימניה והלכה כרבי יהודה ומשחרב בית המקדש התקינו שיהיו מכריזין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ומשורבו האנשים דאמרי אבדתא למלכא התקינו שיהא מודיע לשכניו ולמיודעיו ודיו: ז' כל דבר שעושה ואוכל. אם האבדה דבר שיכולים להאכילו את שכר מעשיו כגון שור וחמור: יעשה ויאכל. ולא ימכור אותו המוצא שכל

סימנים ויש לה תובעים, אף כל דבר שיש בו סימנים ויש לו תובעים חייב להכריז: ו' ועד מתי חייב להכריז. עד כדי שידעו בו שכניו, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, שלש רגלים, ואחר הרגל האחרון שבעה ימים, כדי שילך לביתו שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד: ז' אמר את האבדה ולא אמר סימניה, לא יתן לו. והרמאי אף על פי שאמר סימניה, לא יתן לו, שנאמר (דברים כב) עד דרש אחיך אתו, עד שתדרש את אחיך אם רמאי הוא אם אינו רמאי. כל דבר שעושה ואוכל, יעשה ויאכל. ודבר שאין עושה ואוכל, ימכר, שנאמר (שם) והשבתו לו, ראה היאך תשיבנו לו. מה יהא בדמים. רבי טרפון אומר, ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו חייב באחרייתן. רבי

it [since the benefit of usage makes him a borrowing guardian who is responsible even for accidents]. Rabbi Akiva maintains: He may not use it; therefore, if it is lost [through an accident], he bears no responsibility [however, if it is lost or stolen he is responsible for it, since he will receive reward for his good deed, therefore, he is considered as a paid guardian]. (8) If one finds scrolls, he must read them once in thirty days [if left unused longer, they become moldy and moth-eaten]. If he cannot read, he must roll them [from beginning to end, to air them.] But he must not study [a subject] there for the first time [the long poring over the

scroll and its consequent handling might damage it]. Nor may another person read with him [since each unconsciously pulls the scroll towards himself, the scroll may become damaged]. If a person finds a garment, he must shake it out [to dust] every thirty days, and spread it out for its own benefit [to be aired], but not for his honor [to use as a tablecloth or a bedspread]. Silver and copper vessels may be used for their own benefit [i.e., may be dug out from their proper hiding place beneath the earth and used lightly to prevent them from becoming moldy], but not [so much as] to wear them out. Gold and glassware may not be touched until Eliyahu comes [i.e., even if the finder holds on to it for a very long time before someone claims it, he must not use them at all, since they do not deteriorate]. If one finds a sack or a basket, or any object which is not his usual manner [and is undignified for him] to [carry and] take, he need not take it. (9) What is [considered] lost property? If one finds a donkey or a cow feeding by the way, that is not considered lost property; [but if he finds] a donkey with its riding gear overturned, or a cow running among the vineyards [which may damage its legs], they are considered lost. If he returned it and it ran away, returned it and it ran away [again], even four or five times, he is still bound to restore it, for it is written, "You must surely return them [*hashev tshivem*]." [Deuteronomy 22:1; the doubling of the verb for emphasis teaches that one

רבנו עובדיה מברטנורא

אדם נוח לו בבהמתו שהכירה בו כבר ולמדה לרצונו ואינו חייב להטפל בה לעולם אלא תרגולת ובהמה גסה מטפל בה י"ב חודש עגלים וסייחין של רעי' כלו' שאין מגדלי' אותם לפטום וכן גדיים וטלאי' מטפל בהם שלשה חודשים ועגלים של פטום מטפל בהם ל' יום ואווחים ותרגולים וזכרים הקטנים מטפל בהן ל' יום והגדולים שאוכלים הרבה מטפל בהן ג' ימים מכאן ואילך לוקח אותם הוא לעצמו בשומא כפי שווין או מוכרן לאחרים ומניח הדמים אצלו: **לפיכך אם אבדו חייב באחריותו.** כיון דשרו ליה רבנן לאשתמושי בהו אע"ג דלא אשתמש בהו כמאן דאשתמש דמי וחייב באחריותו והלכה כר"ט בדמי אבדה שמכר אבל מעות עצמן של אבדה כגון שמצא מעות בכיס או ג' מטבעות זו על גב זו לא ישתמש בהם כלל: **ח אחת לשלשים יום.** שמתעפשין כששוהין מלפתחן וכל ספריהן היו עשוין כעין גליון: **גוללן.** מתחלתן לסופן שיכנס בהם האויר: **בתחלה.** מה שלא למד לעולם לפי שצריך להשהותן לפניו: **ולא יקרא אחר עמו.** לפי שזה מושך אצלו וזה מושך אצלו ונקרע: **שוטחה לצורכה.** לשלוט בה אויר שלא תאכלנה עש: **לצרכן.** שמתעפשי' בקרקע שצריך לחתן בקרקע דזו היא שמירתן ולפיכך משתמש בהם לפרקים: **אבל**

עקיבא אומר, לא ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן: **ח מצא ספרים.** קורא בהן אחת לשלשים יום. ואם אינו יודע לקרות. גוללן. אבל לא ילמוד בהן בתחלה. ולא יקרא אחר עמו. מצא כסות. מנערה אחת לשלשים יום. ושוטחה לצרכה. אבל לא לכבודו. כלי כסף וכלי נחשת. משתמש בהן לצרכן. אבל לא לשוחקן. כלי זהב וכלי זכוכית, לא יגע בהן עד שיבא אליהו. מצא שק או קפה. וכל דבר שאין דרכו לטול. הרי זה לא יטול: **ט איזו היא אבידה,** מצא תמור או פרה רועין, בדרך, אין זו אבידה. תמור וכליו הפוכין, פרה רצה בין הכרמים, הרי זו אבידה. התזירה וברחה. התזירה וברחה, אפילו ארבעה וחמשה פעמים. חייב להחזירה. שנאמר (דברים כב) **השב תשיבם.** היה בטל מסלע, לא יאמר לו תן לי

is bound to return the same article many times, if necessary.] If [in a case where the owner was not present and he took time off to fetch a lost article (see Tiferet Yisrael here and Tosfot Yom Tov, Bava Kamma 10:4) and] his lost time is worth a *selā*, he must not demand, “Give me a *selā*,” but, rather, is paid as an unemployed laborer [i.e., we ascertain the amount one would allow to be deducted from his usual salary in order to perform this easier job]. If a Court is present, he may stipulate in their presence [that if he returns the article, he shall be paid for lost time according to what he himself could earn; then he can claim his loss in full]; but if there is no Court, before whom shall he stipulate? His own [work] takes precedence [and he is not bound to return the article at all and incur a loss]. (10) If he finds it [an animal] in a stable, he has no responsibility towards it [i.e., to return it, even though the gate is not locked]; in the street, he is obliged [to return it]. And if [he is a priest and] it is in a cemetery, he may not defile himself for it. If his father orders him to defile himself, or says to him, “do not return [it],” he must not obey him. If one [sees a donkey crouching under its weight and he] unloads and [then] loads, [and once again the donkey crouches and he] unloads and loads, even four or five times, he is [still] bound [to help him again], because it is written, “you must surely help [it.]” (Exodus 23:5) If he [the owner of the animal] went and sat down, saying [to the passerby], “Since the obligation rests upon you, if you desire to unload, unload,” he [the passerby] is exempt, because it is said, “with him;” however, if he [the owner] was old or infirm, he [the passerby] is bound [to do it himself]. There is a Torah obligation to unload [without compensation], but not to load [without compensation]. Rabbi Shimon said: To load [without compensation] as well [the *halachah* does not follow Rabbi Shimon]. Rabbi Yose HaGalili said: If it [the animal] bore more than his proper burden, he [the passerby] has no obligation

רבנו עובדיה מברטנורא

לא לשחקן. ולא ישתמש בהן זמן ארוך עד שישחקם: **לא יגע בהן.** זהב אינו מתעפש בארץ וכן זכוכית ועד שהוא נח להשבר: **שאינן דרכו ליטול.** דבר שנגאי הוא לו והתורה אמרה והתעלמת מהם פעמים שאתה מתעעלם כגון זקן ואינו לפי כבודו: **ט איזו היא אבדה.** שניכר בה שאין הבעלים יודעים שהיא שם: **אינן זו אבדה.** ואינו חייב להחזיר, שמדעת הניחוחה שם: **רצה בין הכרמים.** שמתקלקלים רגליה: **השב תשיבם.** התורה ריבתה השבות הרבה: **לא יאמר לו תן לי סלע.** שזה אומר לו אם עשית מלאכתך, היית מרבה טורח, עכשיו לפי מה שטרחת טול: **כפועל בטל.** כמה אדם רוצה ליטול ולפחות משכרו ליבטל ממלאכה זו כבדה שהוא עוסק בה ולעשות במלאכה קלה כזו: **אם יש שם בית דין.** אם אינו רוצה ליבטל ממלאכתו. ששכרה מרובה, מה יעשה. אם יש שם שלשה בני אדם מתנה בפניהם ואומר ראו שאני משתכר כך וכך. ואי אפשר ליבטל ליטול שכר מועט, אם תאמרו שאטול שכרי משלם. אטפל בהשבת אבדה זו: **שלו קודם.** ומניח את האבדה: **מצאה ברפת.** אע"פ שאינה משתמרת בה כגון שאינה נעולה: **ואם היתה בבית הקברות.** והוא כהן. לא יטמא לה. שהשבת אבדה עשה, השב תשיבם לאחזיק. ובטומאת כהן, עשה דקדושים יהיו (ויקרא כ"א), ולא תעשה דלנפש לא יטמא בעמיו (שם). ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה: **או שאמר לו אל תחזיר.** והאבידה במקום שמצוה להחזיר. הרי זה לא ישמע לו. דכתיב (ויקרא י"ט) איש אמו ואביו תיראו

סלע, אלא נותן לו שְׁכָרו כְּפֻעֵל בְּטַל אִם יֵשׁ שָׁם בֵּית דִּין, מִתְנֶה בְּפָנָי בֵּית דִּין. אִם אֵין שָׁם בֵּית דִּין, בְּפָנָי מִי יִתְנֶה, שְׁלוֹ קוֹדֵם: **מצאה ברפת אינו חייב בה.** ברשות הרבים חייב בה. **ואם היתה בית הקברות לא יטמא לה.** אם אמר לו אביו, הטמא, או שאמר לו אל תחזיר, לא ישמע לו. **פרק וטעון, פרק וטעון, אפילו ארבעה וחמשה פעמים.** חייב שנאמר (שמות כג) עֹזֵב תְּעֹזֵב. הֲלֵךְ וַיֵּשֶׁב לוֹ וְאָמַר הוֹאִיל וְעֲלִיד מִצְוָה, אִם רְצוֹנְךָ לִפְרוֹק פְּרוֹק, פְּטוּר, שְׁנֹאֲמַר, עֲמוּ. אִם הִיא זָקֵן אוֹ חוֹלָה, חֵיב. מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה לִפְרוֹק, אֲבָל לֹא לְטַעוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, אֵף לְטַעוֹן. רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי אוֹמֵר אִם הָיָה עָלָיו יָתֵר עַל מִשְׁאוֹ, אֵין זָקוּק לוֹ,

towards him [its owner], because it is written, [regarding the animal to be assisted] “under its load,” (ibid.) which means, a burden which it can endure. (11) If [one found] his own lost article and his father's lost article, his own takes precedence. His own and his teacher's — his own takes precedence [the verse states “There will be no needy among you;” (Deuteronomy 15:4) you have an obligation to make sure you don't become needy] his father's and his teacher's [i.e., a teacher who taught him most of his knowledge] — his teacher's takes precedence, because his father brought him into this world, whereas his teacher, who instructed him in wisdom, brings him to the World to Come. But if his father is a scholar, his father's takes precedence [since his father is also his teacher]. If his father and his teacher were [each] carrying a burden, he must [first] assist his teacher to lay it down, and then assist his father. If his father and his teacher are in captivity, he must [first] redeem his teacher and then his father. But if his father is a scholar, he must [first] redeem his father and then his teacher.

רבנו עובדיה מברטנורא

ואת שבתותי תשמרו, שאם אביך אומר לך חלל את השבת אל תשמע לו. וכן בשאר כל המצות: הלך וישב לו. בעל החמור: מצוה מן התורה לפרוק. בחנם: אבל לא לטעון. בחנם: אלא בשכר: ר"ש אומר אף לטעון. בחנם. ואין הלכה כרבי שמעון: רבי יוסי הגלילי אומר וכו'. ואין הלכה כרבי יוסי: י"א אברתו קודמת. דאמר קרא (דברים ט"ו) אפס כי לא יהיה בך אביון, הוזהר שלא תהיה אתה אביון: של רבו קודמת. והוא שיהיה רבו מובהק, שלמד רוב חכמתו ממנו. וכן כל הנך רבו דאמרינן במתניתין שקודמין לאביו, אינן אלא ברבו מובהק:

Gemara Bava Metzia 33a-b

Our Rabbis taught: They who occupy themselves with the Bible [alone] are but of indifferent merit; with Mishnah, are indeed meritorious, and are rewarded for it; with Gemara, there can be nothing more meritorious; yet run always to the Mishnah more than to the Gemara. Now, this is self-contradictory. You say, “with Gemara, there can be nothing more meritorious;” and then you say, “run always to the Mishnah more than to the Gemara!” Rabbi Yochanan explained: This teaching [that the Gemara is superior to the Mishnah] was taught in the days of Rabbi, thereupon everyone forsook the Mishnah and went to the Gemara; hence he subsequently taught them, “Yet run always to the Mishnah more than to the Gemara [the two are not really in opposition: the Mishnah itself needs full discussion (Gemara) before it can be intelligently understood; on the other hand, discussion cannot be profitable unless it takes the

שנאמר, תחת משאו. משאוי שיכול לעמוד בו: י"א אברתו ואברת אביו, אברתו קודמת. אברתו ואברת רבו, שלו קודמת. אברת אביו ואברת רבו, של רבו קודמת, שאביו הביאו לעולם הזה. ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא. ואם אביו חכם (שקול כנגד רבו) של אביו קודמת. היה אביו ורבו נושאין משאוי. מניח את של רבו. ואחר כך מניח את של אביו. היה אביו ורבו בבית השכי. פודה את רבו. ואחר כך פודה את אביו. ואם היה אביו חכם. פודה את אביו, ואחר כך פודה את רבו:

גמרא בבא מציעא דף ל"ג ע"א

תנו רבנן העוסקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שך גמרא אין לה מדה גדולה מזו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא. הא גופא קשיא אמרת בגמרא אין לה מדה גדולה מזו והדר אמרת ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא. אמר רבי יוחנן בימי רבי נשנית משנה זו שבקו כולי עלמא מתניתין ואזלו בתר גמרא. הדר דרש להו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא. מאי דרש כדרש רבי

Mishnah as its basis. It would appear that when the Gemara was praised, a number of disciples eagerly applied themselves to it, forgetting, however, that the Mishnah is the foundation; and therefore the new statement was made, which is not so much a new statement as a fuller explanation of the old.” How was that inferred [that the study of Gemara is the more meritorious]? Even as Rabbi Yehudah son of Rabbi Illai expounded: What is the meaning of, “Show my people their transgression, and the house of Yaakov their sins?” (Isaiah 58:1) “Show my people their transgression” refers to scholars whose unwitting errors [through inadequate application to the study of the Talmud] are accounted to them as intentional errors. And that is the meaning of what we learnt: Rabbi Yehudah said: Be heedful of the [Talmud], for an error in Talmud is accounted as intentional. Rabbi Yehudah son of Rabbi Illai taught; What is meant by the verse, “Hear the word of the Lord, you that tremble at his word”? (Isaiah 66:5) This refers to scholars: “Your brothers said,” to students of Scripture; “that hate you,” to students of the Mishnah [there was a rivalry between those who confined themselves exclusively to the Mishnah and those who developed a Gemara — i.e., discussion — upon it]; “that cast you out,” to the ignorant [Maharsha: who “cast you out” in that they have no desire to become partners with scholars in learning]. [Yet] lest you say, their hope [of future joy] is destroyed, and their prospects frustrated, Scripture states, “And we shall see your joy” [the plural “we” implies all classes of Israel], lest you think, Israel shall be ashamed, therefore it is stated, “and they shall be ashamed;” the idolaters shall be ashamed, while Israel shall rejoice.

זוהר ויחי דף רל"ט ע"ב

אסרי לגפן מאי גפן דא כנסת ישראל אמאי אתקרייא גפן. אלא מה גפן לא מקבלא עלה נטיעה אחרת הכי נמי כנסת ישראל לא מקבלא עלה אלא לקודשא בריך הוא ובגין כנסת ישראל אתכפיין קמה כל חילין אחרנין ולא יכלין לאבאשא ולשלטאה בעלמא ועל דא אטיל קרא שמא קדישא בנייהו ביהאי ניסא ובקאי ניסא. בני אתונו דאתעקר בגין ההוא שורק כמה דאת אמר ואנכי נטעתיך שורק וגומר כבס ביין לבושו וגומר. כבס כובס מבעי ליה. אלא כבס מיומא דאתברי עלמא ומאן איהו דא מלכא משיחא לתתא ביין סטר שמאלא. ובדס ענבים סטר שמאלא לתתא. וזמין מלכא משיחא לשלטאה לעילא על כל חילין אחרנין דעמין עובדי עבודה זרה ולתברא תקפיהון מעילא ומתתא. דבר אחר כבס ביין לבושו כגוונא דהאי חמרא אחזי חידו וכוליה דינא (לעמין עובדי עבודה זרה). הכי נמי מלכא משיחא יחזי חידו לישראל וכוליה דינא לעמין עובדי עבודה זרה כתיב (בראשית א) ורוח אלהים מרחפת על פני המים דא רוחא דמלכא משיחא ומן יומא דאתברי עלמא אחסי לבושיה בחמרא עלאה. חמי מה כתיב בתריה חכלילי עינים מנין ולבן שנים מחלב דא חמרא עלאה

יהודה בר אילעאי מאי דכתיב (ישעי' נח) הגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם הגד לעמי פשעם אלו תלמידי חכמים ששגגות נעשות להם כדונות. ולבית יעקב חטאתם אלו עמי הארץ שדונות נעשות להם כשגגות. והיינו דתנן רבי יהודה אומר הוי זהיר בתלמוד ששגגת תלמוד עולה ודון. דרש רבי יהודה בר אילעאי מאי דכתיב (שם טו) שמעו דבר ה' התרדים אל דברו אלו תלמידי חכמים. אחיכם אלו בעלי מקרא. שנאיכם אלו בעלי משנה. מנדיכם אלו עמי הארץ. שמא תאמר פסק סברם ובטל סיכויים תלמוד לומר ונראה בשמחתכם שמא תאמר ישראל יבושו תלמוד לומר והם יבושו. אומות העולם יבושו וישראל ישמחו:

דמרוי דאורייתא מניה שתי ולכן שנים מחלב. דהא אורייתא זין וחלב תורה שבכתב ותורה שבעל פה. כתיב (תהלים קד) וזין ישמח לבב אנוש (ס"א אמאי בגין דמאתר דחדוה קאתי ומאן הוא סופיה דקרא) להצהיל פנים משמן ודאי מאתר דאתקרי שמן. תא תזי שירותא דמקרא חדוה הוא אתר דכל חידו מניה נפקא וסופיה דינא מאי מעמא בגין דסופא דיליה אתר בגישו דכלא דינא הוא וביה אתדן עלמא ועל דא שירותא חדוה וסופא דינא בגיני כד להצהיל פנים משמן. מאתר דכל חדוה מניה נפקא. ולחם לבב אנוש יסעד. מאן לחם. אלא לחם עלמא סעיד (סמיר) ואי תימא דביה תלייא סעידו דעלמא בלחודווי לאו הכי דהא ליליא כלא יומא לא אשתכח ולא בעי לאפרשא לון. ומאן דאפריש לון יתפרש מחיין ותיינו דכתיב (דברים ח) למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם בגין דלא בעי לאתפרשא ואי תימא דוד חיד קאמר ולחם לבב אנוש יסעד הואיל ולא תלייא ביה בלחודווי סעידו דעלמא אלא דייקא דמלה ולחם וא"ו אתוסף כמו וזי ועל דא כלא אשתכח כחדא. תא תזי מאן דמברך על מזונא לא יברך על פתורא ריקניא ובעי נהמא לאשתכחא על פתורא וכפא דמקרא בימינא. מאי מעמא בגין לקשרא שמאלא בימינא ונהמא דיתברך מנייהו ולא תקשרא בהו ולמחוי כלא חד קשורא לברכא שמא קדישא ברקא יאות. דהא לחם אתקשר ביני וזין בימינא וכדין ברבאן שריין בעלמא ופתורא אשתלים ברקא יאות:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Devarim SheBiKedushah, Chapter 1

מספר דברים שבקדושה סימן א

A person should not be a glutton, but should be like one who eats before the King of Kings, the Holy One, blessed be He, to cling to the attribute of loving-kindness and holiness. Through this the blessing will remain in his stomach. Regarding Eisav it is written, "Pour ... into my mouth, now." (Genesis 25:30) For the Snake rested within his bowels. And it is written, "but the stomach of the wicked will [always] be lacking." (Proverbs 13:25) Those people who eat for the sake of Heaven and who intend to keep their bodies healthy for His service, may He be blessed, their eating is considered like the eating on the eve of the Day of Atonement [which is considered as fasting].

לא יהא אדם בלען וגרגרן אלא באוכל לפני המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא להדבק במדת החסד והקדושה ובזה תשאיר הברכה במעיו. בעשו כתיב (בראשית ט) הלעיטני נא כי הנחש שרוי בתוך מעיו וכתיב (משלי ט) ובטן רשעים תחסר: אותם שאכילתם לישם שמים ומכוונים להברות גופם לעבודתו יתברך נחשבת אכילתם כמו אכילת ערב יום הכפורים ומעלין לו שכר בעולם הזה מעין העולם הבא: כשהאדם מענג השבת במאכל ומשתה ומכוין כראוי בדכתיב קדש היא לכם דאף מה שהוא לכם להנאתכם יהיה קדש מתעלה על ידי מלאך קדוש הממונה ביום השבת על זה: אל תלחם את לחם

He is rewarded in this world in a fashion of [the reward of the] World To Come. When a person enjoys the Sabbath with food and drink and has the proper intention — as is written, "For it is holy for you," (Exodus 31:14) meaning that even what is for you, i.e., for your enjoyment, will be holy — he is elevated by a holy angel who is appointed for this purpose on the Sabbath day. "Do not eat the bread of the evil of eye," (Proverbs 23:6) because [by

doing so] one causes evil to himself in this world and in the World To Come.

רע עין כי גורם רעה לעצמו בעולם הזה
ובעולם הבא:

Practical Law:

Rambam, Laws of Repentance, Chapter 3

הלכה

הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג

(1) Each and every person has [both] merits and sins. One whose merits are more than his sins is [considered] righteous. One whose sins number more than his merits is [considered] wicked. [If they are] half and half, [he is considered] average. So, too, a country. If the merits of all its inhabitants are more numerous than their sins, it is [considered a] righteous [country]. If their sins are more, it is [considered a] wicked [country]. So, too, [is] the whole world [considered]. (2) If a person's sins are more than his merits, he immediately dies in his wickedness, as it says, "because your sins are many." (Jeremiah 30:14) So too, if a country's sins are the majority, it immediately perishes, as it says, "Because the cry of Sedom and Ammorah, has become great" (Genesis 18:20) So, too, the whole world — if their sins are more numerous than their merits, they are immediately destroyed, as it says, "And the Lord saw that the evil of man was great [upon the earth]." (ibid., 6:5) (3) This evaluation is not according to the number of merits and sins, but according to their magnitude [and value]. There can be a merit that equals a number of sins, as it says, "because there is found in him a good thing." (I Kings 14:13) There is [also] a sin that equals a number of merits, as it says, "but one sinner destroys much good." (Ecclesiastes 9:18) It is evaluated only by the mind of the all-knowing God. It is [only] He who knows how to evaluate merits against sins.

א כל אָחַד וְאָחַד מִבְּנֵי הָאָדָם יֵשׁ לוֹ זְכוּת וְעוֹנוֹת. מִי שְׁזָכוּתוֹ יִתְרוֹת עַל עוֹנוֹתָיו צְדִיק וּמִי שְׁעוֹנוֹתָיו יִתְרוֹת עַל זְכוּתוֹ רָשָׁע מִחֲצָה עַל מִחֲצָה בִּינוּנִי. וְכֵן הַמְּדִינָה אִם הָיוּ זְכוּת כָּל יוֹשְׁבֵיהָ מְרוֹבוֹת עַל עוֹנוֹתֶיהָ הָרִי זֶה צְדָקָת וְאִם הָיוּ עוֹנוֹתֶיהָ מְרוֹבִין הָרִי זֶה רָשָׁע וְכֵן כָּל הָעוֹלָם כּוֹל: ב אָדָם שְׁעוֹנוֹתָיו מְרוֹבִין עַל זְכוּתוֹ מִיָּד הוּא מֵת בְּרָשָׁעוֹ שְׁנֵאמַר עַל רוֹב עוֹנָיו. וְכֵן מְדִינָה שְׁעוֹנוֹתֶיהָ מְרוֹבִין מִיָּד הִיא אוֹבֶדֶת שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית יח) זַעֲקַת סְדוֹם וְעַמּוֹרָה כִּי רַבָּה וְגו' וְכֵן כָּל הָעוֹלָם כּוֹל אִם הָיוּ עוֹנוֹתֵיהֶם מְרוֹבִין מִזְכוּתֵיהֶן מִיָּד הֵן נִשְׁחָתִין שְׁנֵאמַר (שם ו) וַיֵּרָא ה' כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם: ג וְשָׁקוֹל זֶה אֵינוֹ לְפִי מִנְיֵן הַזְּכוּת וְהָעוֹנוֹת אֲלָא לְפִי גְדֻלָּם יֵשׁ זְכוּת שֶׁהוּא כְּנֹגֵד כְּמָה עוֹנוֹת שְׁנֵאמַר (מ"א יד) יַעַן נִמְצָא בּוֹ דְבַר טוֹב וַיֵּשׁ עֵן שֶׁהוּא כְּנֹגֵד כְּמָה זְכוּת שְׁנֵאמַר (קהלת ט) וְחוּטָא אָחַד יֵאבֵד טוֹבָה הַרְבֵּה וְאֵין שׁוֹקְלִין אֲלָא בְּדַעְתּוֹ שֶׁל אֵל דַּעוֹת וְהוּא הַיּוֹדֵעַ הַיֵּאֶרְ עוֹרְכֵינִי הַזְּכוּת כְּנֹגֵד הָעוֹנוֹת:

VAYECHI FOR THURSDAY

ויחי ליום חמישי

TORAH

תורה

כיון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילויי הה אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

יח וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אָבִיו לֹא-כֵן אָבִי כִי- יח וַאֲמַר יוֹסֵף לְאָבִיו הִיא כֵן

(18) And Yosef said to his father: Not so, my father, for this one is the firstborn